

Ліпкан Володимир Анатолійович

Наративний аналіз деструктивних геополітичних концепцій

УДК [316.758:321.64]:355.01((470+571):477)
DOI <https://doi.org/10.24195/2414-9616.2022-4.7>

Ліпкан Володимир Анатолійович
доктор юридичних наук, професор,
докторант відділу правових проблем
політології
Інституту держави і права імені
В. М. Корецького
Національної академії наук України
вул. Трьохсвятительська, 4, Київ,
Україна

Варварська війна путінського режиму проти Української держави є наслідком тривалого протистояння державної української нації імперським амбіціям різних очільників політичної системи північної країни у різні часи. У рамках геостратегії сучасної Української держави постало актуальне завдання щодо чіткого теоретичного механізму ідентифікації антиукраїнських геополітичних доктрин і виявлення деструктивних геополітичних концепцій різного стибу, заснованих на фундаменталізмі, богобратності, месіанстві.

На підставі авторської концепції геостратегії застосовано наративний аналіз для дослідження сучасних прикладних політичних проблем в міждержавній комунікації, на прикладі війни путінського режиму проти Української держави.

Методологія дослідження складається з: наративного аналізу, ретроспективного аналізу, а також дедуктивного підходу та методів моделювання, які в цілому відповідають базовій моделі теорії геостратегії.

У статті продовжується ключова авторська ідея щодо чіткого порізнення геополітики і геостратегії. Через це на конкретних прикладах за допомогою описової моделі сформовано компоненти моделі опису путінського режиму щодо власних громадян та відповідні ним зразки моделей оповідей путінського режиму щодо своїх співгромадян, які можуть відхилитися, залежно від таргетованих аудиторій.

Висновується, що в Росії, за умов збереження вектору руху політичної системи, а також тенденції деградації еліти, дифузії пасіонарності титульного етносу, практично не існує потенційних внутрішніх рушійних сил і взагалі причин та умов, інших детермінант до революції, тобто внутрішніх змін у найближчі 20 років.

Таким чином, сформовано комплекс теоретичних підвалин для наукового розроблення геостратегії сучасної Української держави поза контекстом популізму і та примітивних кліше, що тиражуються в комунікаційному просторі.

Окрема увага приділена фактам наукового блюзнірства і малоросійства в наукових публікаціях, які негативно впливають на формування конструктивного геостратегічного дискурсу і творення геостратегії.

Ключові слова: геостратегія, Українська держава, українство, стратегічна культура, еліта нації, пасіонарність титульного етносу, малокультурна більшість, деструктивні геополітичні концепції, концепція „де”, антиукраїнські доктрини, ідеологія деструктивізму.

Загальна постановка проблеми. Формування сучасної Української Держави ґрунтується на сучасних методологічних концепціях, теоріях, водночас і нових реаліях світової архітектури. Однією з таких теорій виступає теорія геостратегії, одним із складових методологічних компонентів якої виступає наративний аналіз.

Наративний аналіз, з-поміж багатьох завдань, в контексті геостратегії уможливорює ідентифікацію антиукраїнських доктрин, а деструктивних геополітичних концепцій.

Відтак у даній статті мною обґрунтовано засадничу користь необхідності застосування наративного аналізу як ефективного методологічного інструментарію ідентифікації деструктивних геополітичних концепцій та доктрин.

Аналіз публікацій. Багатоплановість обраної для дослідження теми зумовлює звернення до ряду аспектів. *По-перше*, політологічні дослідження науковців з Інституту держави і права імені В. М. Корецького НАН України таких вчених, як: О. Скрипнюк, В. Горбатенко, О. Костенко, І. Кресіна, Н. Оніщенко, Ю. Римаренко, В. Сіренко, О. Стойко, Ю. Шемшученко, В. Явір.

По-друге, це наукові історичні витoki формування геостратегічного дискурсу і геостратегії як теорії, які я надбибував, дотично опрацьовуючи розвідки таких постатей, як: В. Габсбург, М. Грушевський, Д. Донцов, Ю. Липа, В. Липинський, Є. Маланюк, В. Мартинець, М. Міхновський, С. Петлюра, Я. Стецько, О. Теліга, П. Штепа та ін.

По-третє, дослідження з наративної політології, які представлені в публікаціях: Р. Барта, Д. Дубова, О. Мандзюка, М. Ожевана, П. Рикера, Т. Сивак, В. Тюпи, В. Шміда, А. Яковця та ін.

Однак застосування *наративного аналізу* для формування системи ідентифікації деструктивних геополітичних концепцій (антиукраїнських геополітичних доктрин) поки не стало предметом окремих досліджень політичних дослідників та практичних політологів.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми.

У сучасних наукових політологічних дослідженнях замало уваги приділено використанню *наративного аналізу* для ідентифікації деструктивних геополітичних концепцій. Що зумовлює актуальність теми статті.

У зв'язку з цим мета статті полягає у формуванні наукових аргументів щодо необхідності застосування нарративного аналізу для ідентифікації деструктивних геополітичних концепцій як елемента системи творення геостратегії сучасної Української держави.

При аналізові сучасної неонацистської доктрини під назвою „денацифікація України” доцільно звернутись до нарративного аналізу, який становить методологічну складову геостратегічного дискурсу, про який мною підготовлено окрему наукову статтю [1].

Окремим елементом дослідження в рамках геостратегічного дискурсу як елемента теорії геостратегії мають стати відповідне вивчення: міфології / сказань; легенд / саг; билин / байок / притч; казок / переказів / оповідей; поем; романів; новел; драм; народних пісень; опер, а головне: **лібрето** розвитку і метаморфози якого нерозривно пов'язані із історією опери в усіх її жанрових і національних різновидах.

Важливим є також чітко зважати на факт адаптивності **методології теорії геостратегії** в контексті формування теоретичних підвалин для практичного досягнення стратегічного балансу соціальних систем. У цьому ракурсі раціонально чітко говорити і про такі **специфічні методи**, які доцільні для використання і послуговування:

- 1) структуралізм;
- 2) постструктуралізм;
- 3) деконструктивізм;
- 4) наратологія.

В. Пропп виявив тридцять одну функцію при аналізі російських казок і регулярну повторюваність трьох випробувань героїв:

- підготовчого;
- вирішального;
- звеличувального.

Така схема стала канонічною і отримала назву *нарративної схеми*. Вона уможливила поглиблення знань про внутрішні механізми функціонування казок у різних культурах. Згодом ці випробування стали розглядати лише як поверхневі фігури дискурсу, за якими стоять більш глибокі логічні операції [2, с. 489].

Зокрема, в моїх статтях за допомогою *ретроспективного аналізу* мною досліджується зміст та еволюція концепта „мертва вода” у російських казках, окремих лібрето опер, інших фольклорних витворах мистецтва. Визначено бінарну інтерпретацію ключового концепта. Наведені чисельні конкретні приклади крадіжки українського фольклору з подальшим уживанням тих чи інших казкових героїв в російських казках. За допомогою методу геостратегічного дискурсу подано авторську модель інтерпретації концепції „мертвої води” до війни путінського режиму проти України через послідовну характеристику: демілітаризації

і денацифікації, безпосередньо скраплення мертвою водою і формування антинаціонального і проросійського уряду в підросійській Україні [3].

Відтак, звернення до нарративного аналізу не є примхою і даниною моді, а становить пряму методологічну потребу у розумінні засад творення стратегії в сучасних умовах.

Слід зважати на той факт, що одним із ключових моментів нарративного аналізу виступає, на думку Р. Барта, його приреченість до *дедуктивних методів*: спершу дослідник створює гіпотетичну модель опису, а потім поступово переходить від моделі до різних зразків оповідей, які одночасно відповідають моделі й відхиляються від неї [4, с. 489].

Здійснений аналіз російськомовних наукових джерел, з урахуванням викладеного, в межах нарративної схеми і відповідного авторського аналізу, уможливив виділити наступні компоненти описової моделі, в рамках якої формується образ території біля Росії (гіпотетична модель неворожого середовища в рамках геополітичного простору, в який входить територія сучасної України):

- Україна – є плацдармом Росії проти колективного заходу;
- денацифікована;
- створені воєнно-цивільні адміністрації з антинаціоналістичною, водночас проросійською позицією;
- державний устрій – невідомий, можливо дане утворення може існувати у формі держави – підросійської України;
- моделювання образу зовнішньої загрози з боку „західних країн”, шляхом розчленування і дестабілізації ЄС, знищення єдності та спільного бачення реалізації загальних цінностей;
- передбачувана і повністю контрольована;
- антинаціональне щодо власного населення і водночас проросійське керівництво інституційною системою;
- демілітаризована держава;
- нейтральний статус;
- територія вільна від нацизму.

Після формулювання кожного компонента, наступним етапом виступає розроблення оповіді по кожному з цих пунктів, причому чим страшніші, тим кращі.

Нижче в таблиці, на підставі опрацювання значної кількості наукових джерел, в тому числі російськомовних, в яких чітко викладаються концепції демілітаризації, денацифікації, нейтрального статусу тощо, мною складено модель оповідей, якими послуговуються на території, що контролюється путінським режимом, для маніпуляції суспільною свідомістю і пояснення власному народу (різним прошаркам – різні нарративи: ватники / симпатики, ліберали, ті, що не визначилися) правильності та необхідності проведення війни (для контрольова-

№ з/п	Компоненти моделі опису путінського режиму щодо власних громадян	Зразки моделей оповідей путінського режиму щодо своїх співгромадян, які можуть відхилитися, залежно від таргетованих аудиторій
1.	Денацифікація – територія вільна від нацизму	Нацизм це зло, тому всіх нацистів, тобто хто сповідує українську ідеологію слід винищити: в тому числі культуру, мистецтво, науку, мову, історію, традиції тощо. Всі українськомовні мають бути знищені також як нацисти разом із їхніми дітьми. Немає нацистів, немає загрози для Росії. Мета: відшукати емоційний відгук і отримати підтримку і схвалення у власного населення
2.	Функціонуючі воєнно-цивільні адміністрації	Дані адміністрації мають очолювати антиукраїнці з проросійською спрямованістю, що унеможливить використовувати Україну (її народ, ресурси, територію, інфраструктуру тощо) проти Росії
3.	Державний устрій	Україна має стати або нейтральною державою або одним із суб'єктів РФ, утворивши та реалізувавши ідею Путіна щодо реінкарнації СРСР шляхом об'єднання колишніх захоплених та анексованих у різні часи земель в рамках радянської імперії
4.	Моделювання образу зовнішньої загрози з боку „західних країн”, шляхом розчленування	Яскравий приклад, маніпуляція одного з дикторів російського Кісельова на телеканалі „Россия 1” щодо статті про деколонізацію Росії [5], де начебто, Європейські безпекові структури вже поділили Росію на 17 суверенних держав. Тому Захід – це зло, він спрямований лише проти Росії. Також слід процитувати виступ і самого Путіна 9 травня 2022 року: „ Країни НАТО не захотіли нас почути, у них були зовсім інші плани. У відкриті йшла підготовка до чергової каральної операції на Донбасі, до вторгнення на наші історичні землі, враховуючи Крим. У Києві заявляли про можливе отримання ядерної зброї. Блок НАТО розпочав активне воєнне освоєння прилеглих до нас територій. Так створювалася абсолютно неприйнятна для нас загроза, безпосередньо біля наших кордонів” [6]
5.	передбачувана і повністю контрольована російськими силовими структурами	Для забезпечення охорони ближніх просторів та убезпечення від впливу західних силових структур, правоохоронні органи мають бути повністю підконтрольні Росії, а армія бути демілітаризованою
6.	антинаціональне щодо власного населення і водночас проросійське керівництво	Оскільки націоналізм український є зло, а саме українство слід знищити назавжди, то потрібно на керівні посади в новому утворенні ставити антинаціональне ядро, яке буде винятково проросійське. Цим також вирішується і завдання щодо деєвропеїзації – знищення стратегічного потенціалу України щодо інтеграції до Європи
7.	демілітаризована держава	Кількість зброї в Україні була такою, що якщо ми б не напали першими, то вони напали б на нас. Саме тому було потрібно знищити всі арсенали і всі об'єкти стратегічної воєнної інфраструктури
8.	Україна стала заручницею політики колективного заходу, який зробив її плацдармом проти Росії	Росія за допомогою спеціальної військової операції змушена відстоювати свій власний суверенітет, своє право існувати, врешті-решт: залишатися на політичній мапі світу
9.	Україна – проект США	– трикратне розширення країн ЄС передусім за рахунок країн Східної Європи і Прибалтійських країн; – кольорові революції; – розширення НАТО: оточення кільцем військових баз, біолабораторій, систем ПРО наступального характеру, зон нестабільності; – реалізації стратегії анаконди – загроза застосування ядерної зброї Україною проти Росії
10.	нейтральний статус	Оскільки Україна не є самостійною державою і суб'єктом міжнародних відносин, то і статус новому утворенню не потрібен. Найліпший це – нейтральний. Ми самі за допомогою власного керівництва будемо вирішувати всі питання політики нового утворення, що залишиться від західного проекту під назвою „Україна”

ного населення вони називають це спеціальною воєнною операцією) проти Української Держави та її нації в цілому.

Ідеологічний антагонізм цінностей західного суспільства із проголошеними цілями російського фундаменталізму відбивається в наукових публікаціях українських авторів. Зокрема у колективній монографії НІСД відзначається, що Росія просуває

наратив цивілізаційного протистояння Заходу та слов'ян [7, с. 207].

Причому руські дослідники і самі починають впроваджувати думки щодо необхідності повороту до Сходу, тобто фактично розвороту від Заходу. Зокрема, колишній радник президента Путіна, А. Іларіонов, констатує, що з боку Путіна та Лукашенка нинішня війна є ідеологічною війною проти

Заходу, для них – це антизахідна війна [8].

Так *Огнєва В.* (зауважу: доктор політичних наук) відмічає, що у глобальному масштабі стратегічним інтересом Росії виступає східний напрям зовнішньої політики. Сьогодні Росія не зосереджується, вона самовизначається і самостверджується у власному геополітичному просторі [9, с. 59].

Дуже цікава думка, яка суперечить іншій тезі цієї ж дослідниці: „Абсолютно очевидно, що тут, в Україні, вирішується доля майбутнього світового порядку” [10, с. 53].

Тож не зрозуміло, власно: якщо для Росії схід виступає стратегічним напрямом, то яка мета воювати із Українською державою, яка перебуває на західних кордонах Росії? За таких умов, якщо доля світу вирішується в Україні, а Росія вважає за доцільне поставити в пріоритет східний напрям, то участі в процесі вирішення долі світу Росія брати апіорі не хоче.

Відтак, формально-логічний і догматичний аналіз уможливають дійти висновків про логічні суперечності у думках російського доктора наук, неточності, тривіальні помилки, а відсутність наукового аналізу напевно замінено на міфологеми та ідеологічні штампи та кліше, які наперед не мають нічого спільного із політичною наукою, а тим більше із геостратегією.

Отже, замість того, щоб сідати за стіл перемовин, навіть на науковому рівні, впливові дослідники замість наукового, об'єктивного та всебічного аналізу ситуації, лише продовжують на науковому рівні обґрунтовувати політичний курс вищого керівництва власної держави, навіть наводячи цитати президента у першому абзаці наукової статті (тиражуючи практику цитування „політичних лідерів”, яка була імперативною за часів існування радянської імперії).

Дуже примітним є той факт, що, говорячи про війну, вживається термін „українська криза”, а головне – розглядаються національні інтереси Росії, ЄС та США. Жодного слова про національні інтереси України в статті немає. А трикутник лідерів *Огнєва В.* визначає як „Росія-США-Китай”, ставлячи Росію на перше місце [11, с. 53]. Тож денотат „український” прив'язується лише до термінів із негативною конотацією, таким чином формуючи і реципієнтів інформації наперед негативне ставлення, яке закладається на підсвідомому рівні.

Причому дана авторкиня дуже простодушно звертається до концепта „**геополітичний дискурс**”, маскуючи в ньому думку про те, що наразі відбувається боротьба за політичний вплив на великих географічних просторах, оскільки геополітичний дискурс будь-якої держави інтерпретується через територіальний імператив, охорону і збереження не лише його, а й ближніх просторів для ефективної реалізації зовнішньої політики [12, с. 53].

По-перше, дослідниця аксіоматично стверджує про існування *боротьби*. З одного боку, це логічно, адже теорія геополітики, на що я постійно акцентую у своїх наукових публікаціях [13], – це завуальована теорія боротьби і насильства, в тому числі несилового. З іншого, авторкиня навіть не намагається відійти від імперативних постановочних тверджень щодо *боротьби за географічні простори*, історія яких сягає коріннями до батьків-засновників цієї геополітики, зміст вчень яких виявився дуже до сподоби всім тим, хто не може жити в збалансованому і мирному світі. Насправді сучасний дискурс вже давно зміщено в бік політичного впливу без контексту боротьби. Саме тому на європейському континенті після війни в Югославії впродовж майже 30 років не було війни.

По-друге, дуже сумнівною є інтерпретація геополітичного дискурсу в якості територіальних імперативів. Так, зокрема в цікавій, до речі також російській дисертації, відзначається, що базові основи геополітичного дискурсу полягають в усвідомленні локального простору як частини світового, і світового простору як системи локальних, що потребує узгодження національних інтересів з інтересами міжнародної спільноти, поваги гідності людини із її політичними та економічними інтересами, етнонаціональними цивілізаційними та іншими правами та інтересами, для чого є необхідним конструктивний діалог зі ЗМІ з метою досягнення взаємопорозуміння між державами і народами [14]. Тобто *Огнєва В.* свідомо підмінює поняття і власні неаргументовані думки видає за аксіоматичні позиції.

По-третьє, збереження ближніх просторів не є завданням ані геополітики, ані геополітичного дискурсу. Це є завданням концепції руського світу. В жодній із розвинених держав не існує навіть теоретичних концепцій і практичних стратегій щодо охорони ближніх просторів – фактично просторів інших суверенних держав. Отже відбувається відверта фальсифікація і міфологізація. Адже власну позицію концепції розвитку власної держави, авторкиня пропонує екстраполювати на загальні засади як геополітики, так і штучно вплести в геополітичний дискурс, приписуючи не властиві йому компоненти.

Таким чином, можна дійти виразистих **висновків** про існування чіткої політики щодо висвітлення і визначених наративів у наукових дослідженнях фахівців в рамках російської науки. Тож говорити про формування інтелектуальної еліти за таких умов як авангарду зміни політичної сутності російської держави підстав наразі немає.

Навіть вбивство доньки одного із ідеологів руського світу *О. Дугіна* 20 серпня 2022 року під Москвою не стане поштовхом до рефлексії інтелектуальної еліти свого місця, а головне – усвідомлення своєї незахищеності і вразливості як з боку путінської влади, так і націоналістичних елементів

зсередини території, що контролюється путінським режимом. На цьому тлі націоналістичні гасла зсередини будуть лише посилюватися, водночас це не стане чинником зміни влади і у виразненні формування нового вектору руху окремих суб'єктів політичної системи.

Адже, якщо:

1) **не існує еліти** (група найбільш видатних осіб, котрі за своїм характером, енергією, знаннями, освітою, рівнем культури, творчими здібностями і здатністю генерувати смисли розвитку соціальної системи в цілому, що впливають на її еволюції, володіють ресурсним потенціалом для їх реалізації), як провідної верстви і касти ідейних борців за свободу і розвиток держави;

2) **пасіонарність титульного етносу** зводиться до рамок некрофілії та деструктивізму і фактично імплементовано в розробленій і науково аргументованій авторській „концепції де-“ [15];

3) то безпосередньо **населення території** (за академіком Ю. Пивоваровим: малоосвічена і малокультурна більшість [16, с. 8], **що контролюється путінським режимом**, також апріорі інтелектуально та енергетично, морально, культурно і ментально не здатне на революції та зміну політичної системи та режиму правління в найближчій перспективі.

Як відзначає Ю. М. Бохенський, добробут, прогрес і почасти саме існування суспільства залежать від того, чи вдасться створити у цьому суспільстві повноцінну еліту, адже суспільство, позбавлене еліти, приречене на застій або швидку загибель [17].

Ось чому не слід тиражувати хибні та популістські заклики та покладати марні сподівання на „прозоріння” руського населення. **Цього не буде.**

Путінський режим дуже влучно зробив ставку на безпосередню природу простолюдів: себелюбство, фундаментальна зневага до високої культури, онтологічна байдужість до усього, що не стосується конкретно кожної людини, закарбований нарратив „від нас все одно нічого не залежить”.

Як наслідок, населення території, що контролюється путінським режимом, – малоосвічена і малокультурна більшість, – цілком і повністю підтримуватиме цей курс доти, доки бурхливі зміни не торкнуться кожного з них. Тому **зміна лідера не змінить їхнього ставлення до України**, європейський цінностей, ідей гуманізму та інших провідних ідей сучасного коеволюційного суспільства (яке узвичаєно в російській науці таврують або західне або англосаксонське суспільство). Ці зміни можливі лише тоді, коли вітер змін буде дмухати безпосередньо у вікно кожного жителя, що населяє територію, контрольовану путінським режимом.

Це є науковим висновком і науково обґрунтованим результатом проведеного мною дослідження і не має нічого спільного із популізмом або русофобією.

Також це є важливим з огляду на формування різноманітних сценаріїв подальшого розвитку війни в Україні, особливо стосовно спроб різних „експертів” (як вони самі себе почасти називають особливо у соціальних мережах) дати свої (нічим не обґрунтовані) безпідставні та безвідповідальні прогнози щодо строків завершення війни або її активної фази. Звичайно, що ляпати язиками можна багатьом, так званим експертам / радникам тощо, адже жодної юридичної відповідальності вони не несуть ані перед собою, ані перед аудиторією, ані перед державою. Вони не є суб'єктами політичної системи, а лише приватними оглядачами, що надають свої коментарі в межах власного інтелектуального розвитку для певно визначених цільових аудиторій.

Однак в науці, одним із головних та визначальних критеріїв науковості тієї чи іншої гіпотези виступає її верифікативність. Адже основне завдання науки полягає у прирості нових знань, а не чуток, думок, поглядів та інших фейлетонних текстів.

Тож саме тому, я чітко зауважую на те, що **в Росії, за умов збереження вектору руху політичної системи, а також тенденції деградації еліти, дифузії пасіонарності титульного етносу, практично не існує потенційних внутрішніх рушійних сил і взагалі причин та умов, інших детермінант до революції, тобто внутрішніх змін у найближчі 20 років.**

Єдиним способом (якщо не чекати прозоріння населення і формування невідомо коли і невідомо за яких умов тих чи інших тенденцій, описаних в статті вище) зміни політичного курсу, вектору функціонування політичної системи і відповідно політичного режиму є трансформація засад стратегічної культури провідних країн світу і ухвалення рішення щодо силових безпосередніх дій конкретно щодо даного режиму і його персональних представників, які здійснюються цілеспрямоване та усвідомлене управління організацією та вчиненням актів геноциду, міжнародного тероризму, війни та агресії, анексії і становлять пряму загрозу світовій безпековій архітектурі і стратегічному балансу в цілому.

Ще одне, на чому хотілося б звернути окрему увагу саме в рамках нарративного аналізу деструктивних геополітичних концепцій:

1) факти блюзнірства українських авторів перед Росією;

2) факти малоросійства, коли забороняють цитувати російських авторів, читати та аналізувати російську наукову літературу, що наперед позбавляє можливостей щодо формування правильного і не заангажованого розуміння корінь формування дискримінаційної та деструктивної політики, а також моделювати подальші дії супротивника. Така позиція є винятково штучною, недалекоглядною, псевдонауковою

і є загрозою інтелектуального рабства української еліти.

Зокрема, щодо блюзнірства, то одним із таких чисельних прикладів виступає праця української авторкині *Марини Шульги „Російський дискурс геополітики“*, в якій вона:

- аналізує основні підходи до витлумачення поняття геополітики, що мають місце в геополітичній думці сучасної Росії;

- з'ясовує пріоритетні теми сучасної російської геополітики, чільне місце серед яких російськими дослідниками відведено проблематиці геополітичного образу;

- окреслює тенденції розгортання самого російського дискурсу геополітики, зміст якої полягає в усвідомленні необхідності побудови теорії геополітики, покликаної встановити механізми формування геополітичних образів та намітити можливі наслідки їх практичного втілення;

- характеризує геополітичні образи Росії, ключовими поміж яких визнано на сьогодні образи центру й острова;

- розглядає динаміку образів центру й острова в історії російської геополітики та їх концептуальну завершеність у сучасній російській геополітичній думці [18].

Тобто в праці відбувається дослідження і внесення і політологічну думку російських наративів українською мовою, ствердження про концептуальну завершеність та інші оціночні судження уможливають виявити захопленість і фактично пропагандистський характер даної праці. Мені цікаво і хотілося б поставити питання до цієї та низки інших авторів: а скільки книжок українських авторів вони опанували і кого з націонал-соціалістів або взагалі провідників і творців Української Держави вони можуть цитувати і чи зможуть назвати праці *Д. Донцова, Ю. Липи, В. Липинського, М. Міхновського [19], С. Петлюри [20], а також відтворити стратегічні помилки П. Скоропадського і С. Бандери, Я. Стецька* при їхніх дієвих спробах формування та відновлення Української незалежної соборної Держави.

Також можу назвати і роботу НІСД, виконану в 2018 році, яка була присвячена начебто „перезавантаженню“ режиму Путіна, але в якій, фактично окрім детального аналізу та опису самого режиму, майже не змодельовано шляхи та напрями геостратегії України в новому геостратегічному ландшафті. Достатньо квантитавно згадуючи про деструктивність, тим не менш автори так і не вийшли на наративний аналіз, як методологічну основу факту наукового її доведення, лише подумки згадуючи сему „наратив“ в окремих фрагментах контекстах фундаменталізму [21, с. 125], протистояння [22, с. 207], партнерства [23, с. 210]. Тобто знову ж таки: добре вивчаємо іноземні джерела і політику ворогу, але: лише задля самого

вивчення без виходу на конкретні висновки та результати щодо розвитку України, діяльності та ефективного функціонування її політичних інститутів. Тобто фактично дослідження заради дослідження.

І як тут не згадати українського генія *Т. Шевченка*, котрий у своєму посланні „І мертвим, і живим, і ненарожденним землякам моїм в Україні і не в Україні моє дружнєє посланіє“ промовисто писав: „Учітесь, читайте, і чужому навчайтесь, й свого не цурайтесь“ [24]. Глибинна сутність націєтворчих ідей *Т. Шевченка* виступає окремим предметом досліджень [25].

Також звертаю увагу і на поему „Відьма“, де *Т. Шевченко* опоетизовує образ жінки, яка, насправді, виступає символом України – прекрасної, водночас сумної Батьківщини. Як не хочеться, щоб як і для Великого Кобзаря, ми знову програли віковічну боротьбу за соборність і самостійність, і даючи багатьом нашим громадянам непересічний талант, не дали долі, залишивши питання справжньої, а не бутафорської державності знову невирішеним.

Якщо порівняти кількість наукових розвідок українською мовою про руську геополітику, то виходить, що наші дослідники свідомо чи не свідомо безкоштовно пропагували геополітику (по суті: антиукраїнську доктрину, тим більше в руській інтерпретації) та всі її бурхливо шалені концепції, навіть не даючи собі раду та роздуму на те, що в цих антиукраїнських по суті концепціях місця для України просто не передбачено.

Окремо, і я неодноразово на це звертав увагу, слід підкреслити: ворожість вимоги МОН щодо обов'язковості вивчення іноземного досвіду та публікації результатів цього розділу із конкретними цитуваннями у власних дослідженнях. З огляду на те, що більшість дослідників не мають змогу безпосередньо працювати з оригіналами наукових досліджень англійською, польською, німецькою мовами, то переважна і, я б відверто сказав, домінуюча більшість цього досвіду – це досвід Росії. Тобто знову ж таки, завуальовано дана вимога примушує кожного дослідника цитувати і пропагувати руські дослідження. Це потрібно припинити. Наука – джерело формування ідей розвитку держави, Української держави.

Я неодноразово навчався за кордоном в університетах США, проходив навчання на різноманітних курсах у Німеччині, Швеції та Угорщині і відповідально заявляю: в наукових колах багатьох провідних країн відсутнє зобов'язання цитування іноземних дослідників, в тому числі і з України, не зважаючи на те, що українці в багатьох питаннях випереджають за рівнем наукової думки своїх візаві. Скажу ще більш відверто: за кордоном не прийнято рекламувати іноземних дослідників і підвищувати їм індекс цитування. Натомість обов'язковим є цитування робіт наукових шкіл того

навчального закладу, в якому готується дисертація або наукове дослідження. Адже посилання на ті чи інші джерела, це передусім формування когнітивної матриці, в рамках якої має розвиватися та чи інша наукова школа, і як наслідок, якщо це стосується політології, то отримуватися конкретні вектори політичної практики.

Не слід цуратися своєї історії, нам є ким і чим пишати. Адже вивчаючи українські політологічні джерела складається таке враження, що більшість із дослідників просто відірвані від свого коріння, вони не знаються на справжніх джерелах походження свого роду, реальної, а не вигаданої кимось чужим історії Української Держави, звичаїв і традицій, а головне шляху до націогенезу і державотворення. Таким чином, такі дослідження, якщо вони впадуть до недосвідчених дослідників, фактично створюють умови до формування плебейського та холопського мислення малороса, формують маріонеткове зрабоване мислення, засноване на чужих парадигмах і думках, підвладне і не вільне, як наслідок і логічний цілеспрямований результат пропаганди та різних нав'язувань і сугестій, в тому числі і через крадіжку казкових героїв, форматування фольклору.

Фактично руками і головами несвідомих українських дослідників формується сугестивний простір, заснований на чужих геополітичних концепціях та аксіомах, в яких обґрунтовується неміч українства до набуття власної держави, возвеличується культ зрабованого українця хлібороба, гречкосія та підросійського підданого. А будь-які спроби формування справжньої стратегії розвитку українства тавруються „націоналізмом” і піддаються суворій критиці і остракізму.

Такий стан речей є неприйнятним і потребує найскорішого коригування і фундаментального опрацювання. Формування геостратегії є важливим кроком на шляху творення української нації світоглядним орієнтиром має виступати націософське мислення і стратегічна культура.

Безоглядно щодо витлумачення, наведу влучні слова *Т. Шевченка*: „Якби ви вчилися так, як треба, То й мудрость би була своя” [26].

Тож геостратегія Української Держави це Конституційний геостратегікон, найважливіша засада системного стійкого її розвитку, процесу концептуального досягнення стратегічного балансу.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Ліпкан В. А. Щодо необхідності творення геостратегічного дискурсу. *Політикус*. 2022. № 3.
2. Селіванова О. О. Лінгвістична енциклопедія. Полтава: Довкілля-К, 2011. 844 с.
3. Ліпкан В.А. Концепція мертвої води: напрями інтерпретації деструктивної геополітичної ідеології на прикладі війни путінського режиму проти Української держави. *Наукові праці Міжрегіональної Ака-*

демії управління персоналом. Політичні науки та публічне управління. 2022. № 2 (62).

4. Селіванова О. О. Лінгвістична енциклопедія Полтава: Довкілля-К, 2011. 844 с.

5. Worth Talley Debunking “denazification” URL: <https://www.csce.gov/international-impact/debunking-denazification>.; Decolonizing Russia. URL: <https://www.csce.gov/international-impact/events/decolonizing-russia>.

6. Калниш В. Знайдіть відмінності. П'ять причин, які спонукали Путіна до війни з Україною, а Сталіна – з Фінляндією. URL: <https://focus.ua/uk/opinions/515227-nauidite-otlichiya-pyat-prichin-kotorye-podtolknuli-putina-k-voyne-s-ukrainoy-a-stalina-s-finlyandiei>.

7. Режим Путіна: перезавантаження-2018 / за ред. М. М. Розумний, Я. В. Бережний, І. В. Валюшко, Р. В. Власенко, Д. М. Горелов, В. С. Караваєв, А. В. Лепіхов, І. А. Павленко, В. О. Семенов, О. В. Снігир. Київ: НІСД, 2018. 480 с.

8. Іларіонов А. ЗСУ почнуть наблизитися до паритету з військового потенціалу з російською армією, якщо Україна отримуватиме від союзників \$10–12 млрд на місяць. URL: <https://gordonua.com/ukr/blogs/illarionov/zsu-pochnut-nablizhatisja-doparitetu-z-vijskovogo-potentsialu-z-rosijskoju-armijeju-jakshcho-ukrajina-otrimuvatime-vid-sojuznikiv-10-12-mlrd-na-misjats-1615954.html>.

9. Огнева В. В. Геополитическое самоопределение России в контексте украинского кризиса. *Известия ТулГУ. Гуманитарные науки*. 2022. Вып. 2. С. 53-60.

10. Огнева В. В. Геополитическое самоопределение России в контексте украинского кризиса. *Известия ТулГУ. Гуманитарные науки*. 2022. Вып. 2. С. 53-60.

11. Огнева В. В. Геополитическое самоопределение России в контексте украинского кризиса. *Известия ТулГУ. Гуманитарные науки*. 2022. Вып. 2. С. 53-60.

12. Огнева В. В. Геополитическое самоопределение России в контексте украинского кризиса. *Известия ТулГУ. Гуманитарные науки*. 2022. Вып. 2. С. 53-60.

13. Ліпкан В. А. Геостратегія сучасної української держави: засади формування. *Вісник Львівського університету. Серія філософсько-політологічні студії*. 2022. № 42. С. 268-277.; Ліпкан В. А. Теорія геостратегії: дискурсивний аналіз. *KELM (Knowledge, Education, Law, Management)*. 2022. № 4(48).

14. Хочикетцаль Л. М. Геополитические учения и геополитический дискурс в журналистике: на материале публикаций в газетах «Время новостей», «Коммерсантъ», «Нью-Йорк Таймс» и «Эль Паис» : дис. ... кандидат филологических наук. 10.01.10. Москва: Московский государственный университет имени М. В. Ломоносова, 2008. 221 с.

15. Ліпкан В. А. Анатомія геополітичної деструктивності: на прикладі війни Росії проти України. *Вісник Львівського університету. Серія філософсько-політологічні студії*. 2022. № 43.

16. Бухарин С. Н., Малков С. Ю. Эволюция элиты (материалы исследования). Москва: Академический проект; Гаудеамус, 2014. 281 с.

17. Бохеньский Ю. Сто суеверий. Краткий словарь предрассудков. Москва: Прогресс, 1993.

18. Шульга М. Російський дискурс геополітики. Монографія. Київ: Параланр. 2006. 524 с.

19. Міхновський М. Самостійна Україна. Промова. Українська суспільно-політична думка в 20 столітті. 1983. Т. 1. С. 62–74.

20. Петлюра С. Статті, листи, документи. Нью-Йорк, 1956. С. 185–186.

21. Режим Путіна: перезавантаження-2018 / за ред. М. М. Розумний, Я. В. Бережний, І. В. Валюшко, Р. В. Власенко, Д. М. Горелов, В. С. Караваєв, А. В. Лепіхов, І. А. Павленко, В. О. Семененко, О. В. Снігир. Київ : НІСД, 2018. 480 с.

22. Режим Путіна: перезавантаження-2018 / за ред. М. М. Розумний, Я. В. Бережний, І. В. Валюшко, Р. В. Власенко, Д. М. Горелов, В. С. Караваєв, А. В. Лепіхов, І. А. Павленко, В. О. Семененко, О. В. Снігир. Київ : НІСД, 2018. 480 с.

23. Режим Путіна: перезавантаження-2018 / за ред. М. М. Розумний, Я. В. Бережний, І. В. Валюшко, Р. В. Власенко, Д. М. Горелов, В. С. Караваєв, А. В. Лепіхов, І. А. Павленко, В. О. Семененко, О. В. Снігир. Київ : НІСД, 2018. 480 с.

24. Шевченко Т. Г. „І мертвим, і живим, і ненародженим землякам моїм в Україні і не в Україні моє дружнє посланіє ” URL: <http://litopys.org.ua/shevchenko/shev140.htm>

25. Рудакевич О. Актуальні націєтворчі ідеї політичної поезії Т. Шевченка. URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/25038/1/97.pdf>.

26. Шевченко Т. І Мертвим, і живим, і ненародженим землякам моїм в Україні і не в Україні моє дружнє посланіє URL: <http://litopys.org.ua/shevchenko/shev140.htm>.

REFERENCES:

1. Lipkan, V. A. (2022). Shchodo neobkhidnosti tvorennia heostrategichnoho diskursu [Regarding the necessity of creating a geostrategic discourse]. *Politykus – Politicus*, 3. [in Ukrainian].

2. Selivanova, O. O. (2011). *Linhvistychna entsyklopediia [Linguistic encyclopedia]*. Poltava: Dovkillia-K [in Ukrainian].

3. Lipkan, V.A. (2022). Kontseptsiia mertvoi vody: napriamy interpretatsii destruktivnoi heopolitychnoi ideologii na prykladi viiny putinskoho rezhymu proty Ukrainskoi derzhavy [The concept of dead water: directions of interpretation of destructive geopolitical ideology on the example of the Putin regime's war against the Ukrainian state]. *Naukovi pratsi Mizhrehionalnoi Akademii upravlinnia personalom. Politychni nauky ta publichne upravlinnia – Scientific works of the Interregional Academy of Personnel Management. Political science and public administration*, 2 (62). [in Ukrainian].

4. Selivanova, O. O. (2011). *Linhvistychna entsyklopediia [Linguistic encyclopedia]*. Poltava: Dovkillia-K. [in Ukrainian].

5. Worth Talley Debunking “denazification” [www.csce.gov](http://www.csce.gov/international-impact/debunking-denazification) Retrieved from <https://www.csce.gov/international-impact/debunking-denazification>.; Decolonizing Russia. www.csce.gov Retrieved from <https://www.csce.gov/international-impact/events/decolonizing-russia>.

6. Kalnysh, V. Znaidit vidminnosti. Piat prychn, yaki sponukaly Putina do viiny z Ukrainoiu, a Stalina – z Finliandiiu [Find the differences. Five reasons that prompted Putin to go to war with Ukraine, and Stalin to go to war with Finland.]. focus.ua Retrieved from <https://focus.ua/uk/opinions/515227-naydite-otlichiya-pyat-prichin-kotorye-podtolknuli-putina-k-voyne-s-ukrainoy-a-stalina-s-finlyandiei>. [in Ukrainian].

7. Rozumnyi, M. M., Berezhnyi, Ya. V., Valiushko, I. V., Vlasenko, R. V., Horielov, D. M., Karavaiev, V. S., Lepikhov, A. V., Pavlenko, I. A., Semenenko, V. O. & Snihyr, O. V. (2018). (Eds.) *Rezhym Putina: perezavantazhennia-2018 [Putin's regime: reboot-2018]*. Kyiv: NISD [in Ukrainian].

8. Ilarionov, A. ZSU pochnut nablyzhatysia do parytetu z viiskovoho potentsialu z rosiiskoiu armieiu, yakshcho Ukraina otrymuvatyme vid soiuzykiv \$10–12 mlrd na misiats [The armed forces will begin to approach parity in terms of military potential with the Russian army, if Ukraine receives \$10-12 billion per month from its allies]. gordonua.com Retrieved from <https://gordonua.com/ukr/blogs/illarionov/zsu-pochnut-nablizhatisja-do-paritetu-z-vijskovogo-potentsialu-z-rosijskoju-armijeju-jakshcho-ukrajina-otrimuvatytime-vid-sojuznikiv-10-12-mlrd-na-misjats-1615954.html>. [in Ukrainian].

9. Ogneva, V. V. (2022). Geopoliticheskoe samoopredelenie Rossii v kontekste ukrainskogo krizisa [Geopolitical self-determination of Russia in the context of the Ukrainian crisis]. *Izvestiya TulGU. Gumanitarnye nauki – News of TulGU. Humanitarian sciences*, 2, 53-60. [in Russian].

10. Ogneva, V. V. (2022). Geopoliticheskoe samoopredelenie Rossii v kontekste ukrainskogo krizisa [Geopolitical self-determination of Russia in the context of the Ukrainian crisis]. *Izvestiya TulGU. Gumanitarnye nauki – News of TulGU. Humanitarian sciences*, 2, 53-60. [in Russian].

11. Ogneva, V. V. (2022). Geopoliticheskoe samoopredelenie Rossii v kontekste ukrainskogo krizisa [Geopolitical self-determination of Russia in the context of the Ukrainian crisis]. *Izvestiya TulGU. Gumanitarnye nauki – News of TulGU. Humanitarian sciences*, 2, 53-60. [in Russian].

12. Ogneva, V. V. (2022). Geopoliticheskoe samoopredelenie Rossii v kontekste ukrainskogo krizisa [Geopolitical self-determination of Russia in the context of the Ukrainian crisis]. *Izvestiya TulGU. Gumanitarnye nauki – News of TulGU. Humanitarian sciences*, 2, 53-60. [in Russian].

13. Lipkan, V. A. (2022). Heostrategiia suchasnoi ukrainskoi derzhavy: zasady formuvannia [Geostrategy of the modern Ukrainian state: principles of formation]. *Visnyk Lvivskoho universytetu. Serii filosofskopolitohichni studii – Bulletin of Lviv University. Series of philosophical and political studies*, 42, 268-277. [in Ukrainian].; Lipkan, V. A. (2022). Teoriia heostrategii: dyskursyvnyi analiz [Theory of geostrategy: discursive analysis]. *KELM (Knowledge, Education, Law, Management)*, 4(48). [in Ukrainian].

14. Hochiketcal, L. M. (2008). Geopoliticheskie ucheniya i geopoliticheskij diskurs v zhurnalistike: na materiale publikacij v gazetah «Vremya novostej», «Kommersant», «Nyu-Jork Tajms» i «El Pais» [Geopolitical doctrines and geopolitical discourse

in journalism: on the material of publications in the newspapers "Vremya novosti", "Kommersant", "New York Times" and "El Pais"]. *Extended abstract of candidate's thesis*. Moscow: Moskovskij gosudarstvennyj universitet imeni M. V. Lomonosova. [in Russian].

15. Lipkan, V. A. Anatomiiia heopolitychnoi destruktyvnosti: na prykladi viiny Rosii proty Ukrainy [Anatomy of geopolitical destructiveness: on the example of Russia's war against Ukraine]. *Visnyk Lvivskoho universytetu. Seriiia filosofsko-politolohichni studii – Bulletin of Lviv University. Series of philosophical and political studies*, 43. [in Ukrainian].

16. Buharin, S. N. & Malkov, S. Yu. (2014). *Evoluciya elity (materialy issledovaniya) [The evolution of the elite (research materials)]*. Moscow: Akademicheskij proekt; Gaudeamus [in Russian].

17. Bohenskij, Yu. (1993). *Sto sueverij. Kratkij slovar predrassudkov [One hundred superstitions. A short dictionary of prejudices]*. Moscow: Progress [in Russian].

18. Shulha, M. (2006). *Rosiiskij diskurs heopolityky. Monohrafiia [Russian discourse of geopolitics. Monograph]*. Kyiv: Parapanr [in Ukrainian].

19. Mikhnovskiy, M. (1983). *Samostiina Ukraina. Promova. Ukrainska suspilno-politychna dumka v 20 stolitti [Russian discourse of geopolitics. Monograph]*. (Vols. 1-4). [in Ukrainian].

20. Petliura, S. (1956). *Statti, lysty, dokumenty [Articles, letters, documents]*. New-York [in Ukrainian].

21. Rozumnyi, M. M., Berezhnyi, Ya. V., Valiushko, I. V., Vlasenko, R. V., Horielov, D. M., Karavaiev, V. S., Lepikhov,

A. V., Pavlenko, I. A., Semenenko, V. O. & Snihyr, O. V. (2018). (Eds.) *Rezhym Putina: perezavantazhennia-2018 [Putin's regime: reboot-2018]*. Kyiv: NISD [in Ukrainian].

22. Rozumnyi, M. M., Berezhnyi, Ya. V., Valiushko, I. V., Vlasenko, R. V., Horielov, D. M., Karavaiev, V. S., Lepikhov, A. V., Pavlenko, I. A., Semenenko, V. O. & Snihyr, O. V. (2018). (Eds.) *Rezhym Putina: perezavantazhennia-2018 [Putin's regime: reboot-2018]*. Kyiv: NISD [in Ukrainian].

23. Rozumnyi, M. M., Berezhnyi, Ya. V., Valiushko, I. V., Vlasenko, R. V., Horielov, D. M., Karavaiev, V. S., Lepikhov, A. V., Pavlenko, I. A., Semenenko, V. O. & Snihyr, O. V. (2018). (Eds.) *Rezhym Putina: perezavantazhennia-2018 [Putin's regime: reboot-2018]*. Kyiv: NISD [in Ukrainian].

24. Shevchenko, T. H. „I mertvym, i zhyvym, i nenarozhdennym zemliakam moim v Ukraini i ne v Ukraini moie druzhnieie poslaniie ” [«My friendly message to my dead, living, and unborn compatriots in Ukraine and not in Ukraine»]. *litopys.org.ua* Retrieved from <http://litopys.org.ua/shevchenko/shev140.htm> [in Ukrainian].

25. Rudakevych, O. Aktualni natsiietvorchi idei politychnoi poezii T. Shevchenka [Actual nation-building ideas of T. Shevchenko's political poetry]. *dspace.wunu.edu.ua* Retrieved from <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/25038/1/97.pdf>. [in Ukrainian].

26. Shevchenko, T. I Mertvym, i zhyvym, i nenarozhdennym zemliakam moim v Ukraini i ne v Ukraini moie druzhnieie poslaniie [My friendly message to my dead, living, and unborn compatriots in Ukraine and not in Ukraine]. *litopys.org.ua* Retrieved from <http://litopys.org.ua/shevchenko/shev140.htm>. [in Ukrainian].

Narrative analysis of destructive geopolitical concepts

Lipkan Volodymyr Anatoliiovych

Doctor of Law, Professor,
Doctoral Student at the Department
of Legal Problems of Political Science
V. M. Korietsky Institute of State and Law
of the National Academy of Sciences
of Ukraine
Tryokhsviatitelska str., 4, Kyiv, Ukraine

The barbaric war of the putin regime against the Ukrainian state is a consequence of the long-term opposition of the Ukrainian state nation to the imperial ambitions of various leaders of the political system of the northern country at different times. Within the framework of the geostrategy of the modern Ukrainian state, an urgent task has arisen regarding a well-defined theoretical mechanism for identifying anti-Ukrainian geopolitical doctrines and destructive geopolitical concepts of various types based on fundamentalism, divine election, and messianism.

By relying on the author's concept of geostrategy, it was used a narrative analysis for studying modern applied political problems in interstate communication, the case of the putin regime's war against the Ukrainian state.

The research methodology comprises narrative analysis, retrospective analysis, a deductive approach, and modeling methods, which generally correspond to the basic model of the geostrategic theory.

The article develops the author's key idea of a clear distinction between geopolitics and geostrategy. Thus, following specific examples and employing a descriptive model, the author identified the components of the description model for the putin regime regarding its fellow citizens and corresponding samples of narratives of the putin regime regarding its fellow citizens, which may differ depending on the targeted audiences.

It is concluded that Russia, provided the movement vector of the political system is preserved, as well as the tendencies of the elite's degradation, the diffusion of the passionateness of the titular ethnic group, there are scarcely potential internal driving forces and, in general, causes and conditions, other determinants of the revolution, i.e., internal changes in the next 20 years.

Thus, a complex of theoretical foundations was shaped for the scientific elaboration of the geostrategy of the modern Ukrainian state outside the context of populism and primitive clichés conveyed in the communication space.

Particular attention is paid to the facts of scientific sacrilege and Little Russianism in scientific publications, which negatively affect the formation of constructive geostrategic discourse and the creation of geostrategy.

Key words: *geostrategy, the Ukrainian state, Ukrainianness, strategic culture, elite of nation, passionarity of titular ethnic group, low-culture majority, destructive geopolitical concepts, "where" concept, anti-Ukrainian doctrines, ideology of destructiveness.*